

[Kim Behnke]

virkelig nogle, der har formået at have et højere aktivitetsniveau, end Folketinget havde lagt op til.

Vi er alt i alt ikke tilfredse med, at der er blevet brugt 17 mia. kr. mere end budgetteret på finansloven i 1990, og derfor skal vi indstille tillægsbevillingslovforslaget til forkastelse.

Finansministeren (Henning Dyremose):

Nogle få bemærkninger til nogle af de ting, hr. Kim Behnke nævnte.

Jeg deler i og for sig hr. Kim Behnkes utilfredshed med fejlskønnene vedrørende registreringsafgiften for personbiler. Vi har i forbindelse med udarbejdelsen af finanslovforslaget for 1991 allerede taget højde for den kritik ved at lave en helt anden vurdering af det forventede indtægtskøn i 1991, sådan at vi forhåbentlig og formodentlig ikke bliver udsat for den fejl én gang til. Så jeg er enig på det punkt.

For så vidt angår det manglende provenu fra charterafgiften har vi også taget konsekvensen. Skatteministeren har i går offentliggjort, at han vil fremsætte lovforslag, der retter op på det problem.

Så synes jeg i øvrigt, at det var forkert at rette skytset mod de offentligt ansatte ved at sige, at man ikke kunne have tillid til deres forvaltning i forbindelse med de overskridelser, som vi må erkende at der er. Overskridelserne skyldes for den helt overvejende dels vedkommende løvbundne udgifter til arbejdsløshed, til boligstøtte, til friskoler, til fritidsundervisning på det sociale område. Det er beklageligt, at der er overskridelser dér, men det har altså ikke noget at gøre med den forvaltningsmæssige behandling af sagerne. Det har noget at gøre med, at det er løvbundne udgifter.

Så synes jeg, vi skal glæde os over, at da Fremskridtspartiet første gang stemte for en finanslov, førte det altså til et fald i de statslige udgifter. De faktiske udgifter inden for totalrammeområdet faldt i 1990 med 1 mia. kr. i forhold til 1989. Så det synes jeg også Fremskridtspartiet skulle glæde sig over.

Kim Behnke (FP):

Vi glæder os i Fremskridtspartiet over det, vi har krav på at glæde os over, deriblandt, at 1990 i stil med 1989 har betydet – i hvert fald hvis man måler tingene relativt – at skattetrykket i Danmark er vigende. Det påtager vi os da gerne en del af ansvaret for.

Finansministeren vurderer de forskellige udgiftsoverskridelser, og hvad der er begrundelsen for dem. Lad mig give et enkelt eksempel, nemlig Arbejdsministeriets område.

Der er brugt over 1 mia. kr. ekstra i forhold til finanslovtestens forudsætninger. Det vil være naturligt at sige: Jamen det er nok, fordi der er så mange flere arbejdsløse. Men kigger man tingene nærmere efter, viser det sig, at det kun er de ca. 200 mio. kr., der skyldes ekstraudgifter til arbejdsløse. De 800 mio. kr., eller 80 pct. af overskridelsen, skyldes, at man rundt omkring har brugt mange, mange flere penge, end der oprindeligt var afsat.

Jeg ved godt, at der er et politisk flertal her i salen, der siger, at man skal forstærke indsatsen for uddannelse af de arbejdssøgende osv. osv., og at det er det, der er årsagen. Vi synes bare, det er utilfredsstillende, at man ikke er i stand til at gøre det inden for de budgetterede rammer.

Jeg minder finansministeren om, hvor ofte han har brugt den vending, at det sker inden for rammerne af de udgifter, der er afsat. Det har altså ikke været tilfældet på en lang række punkter. Jeg er da glad for, at finansministeren er enig i den kritik, der er rejst af det.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Finansudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af lovforslag nr. L 123:

Forslag til lov om ændring af lov om tjenestemandspension.

Af Bakholt (S) m.fl.
(Fremsat 5/2 91).

Lovforslaget sattes til forhandling.

[Formanden]

Forhandling

Finansministeren (Henning Dyremose):

Som bekendt var det en del af overenskomstforliget på det statslige område, at jeg skulle søge tjenestemandspensionsloven ændret, så samordningsfradraget for alle tjenestemandspensionister fremover beregnes efter én sats, svarende til den hidtidige, lavere samordningsfradragssats for samgifte.

Det forslag er jeg ved at lægge sidste hånd på og regner med at kunne fremsætte for Folketinget i løbet af kort tid. Det er et forslag, der vil tilpasse forholdene omkring samordningsfradraget til den situation, at der nu kun er én sats for folkepensionen, og der opnås hermed en administrativ forenkling.

Den ændring, som er på vej, vil betyde en lempelse af samordningsfradraget for alle enlige tjenestemandspensionister, og det vil bl.a. sige de fleste ægtefællepensionister.

Da tjenestemandspension er en integreret del af ansættelsesvilkårene for tjenestemand, er det sådan set den helt naturlige måde at komme frem med et lovforslag på, nemlig i forlængelse af en overenskomstforhandling. Det er dér, samordningsfradraget hører hjemme. Det er også i forlængelse af en overenskomstforhandling, samordningsfradraget i sin tid er skabt, og det er derfor også inden for rammerne af en overenskomstforhandling, man kan afsætte midler til at løse samordningsfradragets problemerne.

Det har jeg haft lyst til at sige først, før jeg kommenterer lovforslaget, for at vise, at regeringen er indstillet på at tage fat på de problemer, der er med samordningsfradraget. Vi erkender, at der er nogle problemer. Vi vil gerne løse dem, vi vil gerne gøre det i forbindelse med overenskomstforhandlingerne, fordi de hører naturligt hjemme dér, dér kan vi skaffe pengene til dem.

Baseret på den holdning er vi lidt mere skeptiske, når vi bevæger os til lovforslaget, for det er jo altså ikke skabt ved overenskomster. Det er faktisk en indblanding i noget, der normalt er overenskomststof, og det er vi en lille smule kede af.

Hvis det nu var sådan, at forslagsstillerne havde ret i, at lovforslaget kunne løse et problem og kun kostede 15 mio. kr. i år og 30 mio. kr. næste år, kunne det alligevel godt være, at vi

ville se med velvilje på det og inddrage det i forhandlingerne om det lovforslag, vi kommer med, og så se, om vi kunne få det til at gå op i en højere enhed. Men vi er desværre bange for, at forslagsstillerne har regnet forkert. Vores vurdering er, at lovforslagets omkostningsmæssige virkninger nærmere er 150 mio. kr. på årsbasis, og vi mener at kunne dokumentere under udvalgsarbejdet, at det er tilfældet.

Vi tillader os at have den forventning, også baseret på finanslovdebatten, at Socialdemokratiet selvfølgelig ikke kommer med et lovforslag, der øger de offentlige udgifter, uden at man kommer med et tilsvarende lovforslag, der reducerer de offentlige udgifter og sikrer, at der er finansiering krone til krone.

Jeg formoder, at vi kan få en drøftelse af den provenumæssige situation, og hvis det viser sig, at der kan skabes besparelser, der gør, at man kan finansiere de store merudgifter, jamen så må vi jo drøfte Socialdemokratiets lovforslag.

Der er yderligere det problem ved Socialdemokratiets lovforslag, at det for en række tjenestemandspensionister i virkeligheden vil føre til overdækning i forhold til slutlønnen. Der vil altså være en række personer, som vil få mere i pension, end de får i løn. Det vil altså være sådan, at man går op i indtægt, når man standser med sit arbejde. Det kan ikke være meningen med vores pensionsystem, at det skal indrettes sådan, at man får mere ud af at være pensioneret end af at arbejde.

Vi mener også at kunne dokumentere under udvalgsarbejdet, at sådan er det, og hvis vi dokumenterer det, håber vi, at vi kan komme i en konstruktiv dialog med forslagsstillerne om en anden model, der måske er billigere, som løser nogle problemer, men som ikke fører til overdækning.

Altså sympati for at kigge på disse problemer, helst i overenskomstmæssig sammenhæng, men altså bekymring for det udgiftsniveau og de konsekvenser, det socialdemokratiske forslag har.

Hans Jørgen Jensen (S):

Jeg noterede med glæde, at ministeren faktisk gav udtryk for, at vi på en eller anden måde skal have løst nogle af de problemer, der er med samordningsfradraget. Det vil jeg gerne kvitte for.

[Hans Jørgen Jensen]

Jeg synes, der er grund til i dag lige at minde om, at det er en gammel sag. Den startede helt tilbage i 1958, hvor tjenestemændene kunne få folkepensionens mindstebeløb, og der er siden hen sket ændringer, som tjenstemandsorganisationerne har accepteret. I 1970 begyndte man at trække fra, samordningsfradraget blev indført, og i 1986 skete der den ændring, at man afskaffede det dobbelte pensionsfradrag og samordningsfradrag for sociale førtidspensioner.

Derudover er der sket det, at den højeste sats efter 37 år, på 74 pct., er blevet reduceret til 69,5 pct. for enlige og 67 pct. for samgifte, og flere ændringer helt frem til 1989.

Det, Socialdemokratiet ønsker, er også noget af det, finansministeren har givet udtryk for: at man får genforhandlet hele ordningen, f.eks. måden, hvorpå samordningsfradraget beregnes, nemlig ud fra det åremål, hvori der er optjent pension, men ikke afhængigt af lønnen. Man kan sige, at der er et relativt større fradrag for tjenestemænd med jævne lønninger end for dem med en høj løn. Eller sagt med andre ord: Samordningsfradraget tynger mere på en pension for et postbud end for generaldirektøren i samme etat.

Derfor foreslår Socialdemokratiet som skrevet i bemærkningerne, at der fra 1. juli 1991 indføres et loft på 25 pct. for fradraget i den enkelte tjenestemandspension. Vi skriver yderligere i bemærkningerne: Og senere ned mod 20 pct. i løbet af 1993-94, hvis der ikke i mellemtiden er forhandlet om et nyt regelsæt eller noget af det, som finansministeren peger på.

Samordningsfradraget udgør ifølge Finansministeriets pensionsoversigt pr. 1. april 1990 for enlige 30.700 kr. årligt og for samgifte godt 28.000 kr.

Forslaget vil betyde væsentlige forbedringer, f.eks. 11.000 kr. årligt af den udbetalte bruttopension for en efterlevende ægtefælle til et postbud, hvis pension efter samordningsfradraget er på godt 48.000 kr. For en pensionist, der har haft løn som postbud, reduceres samordningsfradraget med ca. 1.100 kr.

Det er således helt åbenbart, at ægtefæller efter afdøde tjenestemænd, der har haft en forholdsvis lav pension, får den største forbedring som det første skridt på vejen til en reform af samordningsfradraget.

Jeg tror, at alle politiske ordførere i denne sal vil kunne nikke genkendende til, at de på møde efter møde landet over er stødt på diskussionen om løsning af samordningsproblemet. Derfor håber Socialdemokratiet, at vi kan få tilslutning til forslaget – gerne efter forhandling i udvalget, sådan som finansministeren har været inde på det – således at vi over en årrække kan få udviklet et system, som ingen rigtig mere vil acceptere, ja, jeg tør godt føje til: som ingen forstår.

Vi mener også, at der må ske en ændring af den måde, samordningsfradraget er sammensat på. Det vil vi i udvalget sammen med de øvrige partier gennemdrøfte, sådan at vi forhåbentlig når frem til en start på det, jeg tror alle ønsker: en ændring af samordningsfradraget.

Ahlmann-Ohlson (KF):

Danmark har 100.000 tjenestemandspensionister, 70.000 ansat ved staten, 24.000 ved kommunerne og 6.000 ved de koncessionerede selskaber.

Filosofien i samordningsfradraget er, at hvis man skulle have både fuld folkepension og fuld tjenestemandspension, ville mange pensionister få mere, end de havde i deres sidste aktive år. Derfor blev samordningsfradraget som bekendt indført ved overenskomstforhandlingerne i 1970. Der har været mærkbare reguleringer til fordel for pensionisterne i 1986.

Den konservative folketingsgruppe er også fortsat optaget af samordningsfradragets virkning for vore mange tusinde veltjente pensionister, og vi mener, at man som på andre områder skal være lydhør og fleksibel, når forslag om pensionisternes indtægtsforhold løbende lægges på bordet, og det vil vi også gerne være i dag. Som finansministeren var inde på, kan der være forskellig opfattelse af, hvad det konkrete forslag koster, men vi forstår godt intentionerne med forslaget. Vi ser derfor ligesom den tidligere ordfører frem til et godt udvalgsarbejde.

Helge Sander (V):

I Venstre har vi forståelse for, at vi bevæger os ind på et område, hvor der er en del problemer, men finansministeren har jo allerede på glimrende vis beskrevet problemstillingen og også givet tilsagn om, at vi er parate til at kigge nærmere på det.

[Helge Sander]

Men der er dog et enkelt område, som jeg straks studser over ved at læse det socialdemokratiske forslag. Det er om det økonomiske, hvor man kun taler om en årlig udgift på omkring 30 mio. kr. Nu har ministeren sat lidt andre beløb på, men stadig væk, selv om det kun er et hjørne af hele problemstillingen, vi berører, vil jeg sige, at det burde være logisk, at det er betydelig større beløb, vi taler om. Vi har i bestemmelsen i dag et maksimumfradrag på helt op til 74 pct. Nu vil Socialdemokratiet have det lagt på 25 pct., men vi ved, at hvis vi således fuldstændigt fjernede det, er det ved tidligere beregninger, har jeg set, blevet beløb på helt op til 1,5 mia. kr. Jeg erkender, at det kun er et hjørne, men 30 mio. kr. lyder usandsynligt. Men det er den ene side af sagen, at det under alle omstændigheder koster mange penge, og derfor er det selvfølgelig væsentligt at fokusere på det, men samtidig dermed tror jeg også, at der mange steder måske er lidt manglende forståelse for, at man går op i løn, når man går på pension. Jeg er også klar over det historiske forløb, der har været på dette område igennem mange år, men alligevel tror jeg ikke, det føles logisk, at det er sådan, det kommer til at forholde sig.

Men som sagt er det problemfyldt farvand. Regeringen vender tilbage, kunne jeg forstå på finansministeren. Hvis det er således, at finansministeren skal på talerstolen igen, kunne det måske være godt lige at få præciseret, hvornår vi kan forvente at der kommer noget konkret. Jeg må også sige, at vi i vores kreds har mødt det spørgsmål, om det er noget, der overhovedet skal i folketingsalen, eftersom det er et overenskomstanliggende. Det kunne vi måske også få præciseret. Men som allerede nævnt har vi i Venstre sympati for at finde en løsning, og det tror vi også vil ske meget hurtigt.

Lilli Gyldenkilde (SF):

I tidernes morgen, da tjenestemandspension blev indført og vi efterfølgende fik folkepension, var det efter SF's mening rimeligt, at der blev indført et samordningsfradrag. Det var ikke rimeligt, at man skulle have store pensioner fra begge kasser. Derfor har vi støttet det i sin tid. Vi har også holdt fast i det i nogle år, men i og med, at der er sket de store ændringer, nemlig at man på samme arbejdsplads kan have to, der er ansat som tjenestemænd, den ene som

overenskomstmæssig tjenestemand og den anden som almindelig tjenestemand, er man i den situation, at den ene får samordningsfradrag, den anden ikke. Med de forskellige pensionsordninger, der igennem årene er lavet, f.eks. kapitalpensionsordninger, hvor der heller ikke er noget samordningsfradrag, og hele diskussionen i øjeblikket om arbejdsmarkedspensionsordninger, hvor der heller ikke er tale om samordningsfradrag, er det blevet urimeligt, at tjenestemændene skal have det. Det er de naturligvis oprørte over, men de er også klar over, at man ikke kan fjerne det på en studs. Det har jeg da gentagne gange sagt til dem på de møder, vi har været til om det, fordi der jo nærmest er en folkebevægelse imod, at vi skal bevare samordningsfradraget. Jeg synes, vi i forbindelse med forslaget her har behov for at få klarlagt de forskellige ordninger om, hvem der har samordningsfradrag, og hvem der ikke har det. I øvrigt vil jeg bede finansministeren om at finde ud af, om nogle af dem, vi hjælper her, muligvis får et par kroner mere, end de ellers ville få, om ikke de præcis er i samme situation som andre med andre pensionsordninger, hvor man vel heller ikke med garanti kan sige, at de får lidt mindre, end de tidligere fik i løn. Nogle af dem får – især de, der har kapitalpensionerne – mere, end de hidtil har fået i løn. Det er ikke noget argument mod dette forslag, at nogle vil komme i den situation, som finansministeren var inde på, men lad os undersøge det under udvalgsarbejdet. Jeg synes, det er meget vigtigt at få det undersøgt, ikke mindst da vi er i en tid, som jeg allerede har sagt det, hvor vi laver nye arbejdsmarkedspensionsordninger af ret forskellig art den ene dag efter den anden i øjeblikket.

Vi ser positivt på forslaget. Vi vil godt være med til at lette og til at lette fra bunden af. Vi skal have undersøgt, om det er det, vi gør med dette forslag. Vi vil godt være med til at lette for portører, postbude, og jeg havde nær sagt den slags, men sådan kan man ikke være bekendt at sige om portører og postbude, men for dem, der er i disse lønklasser. Der er jo ikke nogen mening i at lette det for departementscheferne, som har 240.000 i pension plus det løse, og hvad de ellers har. Det er nu synet i SF, og så må vi se, om vi kan finde en model for, hvordan vi gør det.

Vi er positivt indstillet over for det, men de bemærkninger, vi har hørt indtil nu om, hvad

[Lilli Gyldenkilde]

det koster osv., gør, at det måske ikke er helt så klart alligevel. Det vil vi undersøge. Men Socialdemokratiet kan være overbevist om, at vi følger med og er parate til at lempe for de dårligst stillede tjenestemænd, for det er det, det efter min mening handler om.

Når det er sagt, skal jeg sige, at der ved tidligere lettelser, f.eks. for tjenestemandsenker, har vist sig nogle problemer. Det har vist sig, at for dem, der får disse lave tjenestemandspensioner, har den smule, de har fået oveni, betydet, at de ikke mere får medicinkort. Når man ikke får det, får man heller ikke tv-licensen betalt, osv. Summa summarum har jeg set regnskaber, hvor den forbedring, der blev givet, har betydet, at folk faktisk har fået mindre udbetalt i pension.

Jeg hørte, at finansministeren var lidt inde på noget om samspilsproblemerne. Jeg vil godt have belyst i forhold til dette forslag, hvad vi kan ryge ind i af den slags. Jeg vil godt sige, så finansministeren ikke skal tage fejl af denne melding, at hermed er ikke sagt, at vi vil bruge de midler, som vi ved at finansministeren vil bruge, til at løse samspilsproblemer. Vi skal ikke over i den anden diskussion, som i øjeblikket også kører, om, hvad vi skal bruge de 750 mio. kr. til.

Det vil jeg bare lige forsikre ministeren om. Jeg er helt klar over, at den diskussion ligger i noget af det, der er sagt fra talerstolen i dag, og det vil vi ikke være med til, men vi vil godt være med til at finde pengene på anden vis.

Niels Højland (FP):

Det er klart, som det er sagt af tidligere ordførere, at der er nogle problemer på dette område, på pensionsområdet i det hele taget. Det er der ingen der kan være uenig i. Som fru Lilli Gyldenkilde sagde for et øjeblik siden: Der skulle nødtigt vedtages noget, som det på forhånd var sikkert hjælp de mest velbjærgede og de højest lønnede grupper.

Jeg kan sige på Fremskridtspartiets vegne, at lovforslaget om ændring af lov om tjenestemandspension er udgiftsforøgende efter vores opfattelse. Vi er af den opfattelse, at hele tjenestemandsbegrebet og dertil hørende pensionsordninger bør tages op til revision. Det problem, som forslaget lægger op til at løse, bør løses samtidig med, at den almindelige folkepension forbedres, så vi alle kan få en mere ensartet folkepension.

Derfor vil Fremskridtspartiet heller ikke kunne støtte forslaget i den nuværende form.

Duetoft (CD):

En af de tidligere ordførere har fuldstændig ret i, at det er en af de hede sager. Det er en af de sager, der bliver trukket op den ene gang efter den anden, når man er ude omkring. Det betyder ikke, at man ikke skal gøre noget ved det. Det betyder netop, at man bør gøre noget ved det.

Jeg vil fra starten markere, at CD er for en ændring af samordningsfradraget. Vi ønsker gerne på længere sigt en total fjernelse af samordningsfradraget, og vi vil gerne indgå i nogle forhandlinger om det. Nu er der heldigvis gennemført nogle forbedringer gennem de seneste år, som også forslagsstillerne til dette forslag markerer, og det er dog altid et skridt i den rigtige retning.

Jeg kan ikke helt forstå Venstres ordfører, hr. Helge Sander, der indledte sin ordførelse sådan lidt hånende med at sige, at hvis nu det drejer sig om 1½ mia. kr. i det hele, så kommer Socialdemokratiet med et forslag, der siger 15 mio. kr. eller 150 mio. kr. – alt efter, om man lytter til Socialdemokratiet eller til ministeren – så hvorfor skulle man det?

For CD er det ikke afgørende, om det er 15 eller 150 mio. kr.; det er et spørgsmål om signalet, der bliver sendt ud. Det er et spørgsmål om, at også et lille beløb kan vise de mennesker, der bliver ramt af samordningsfradraget, at man faktisk har vilje til at gøre noget ved det.

Det kan ikke være den store overraskelse for regeringen, at CD agter at støtte dette forslag. Det meddelte vi under finanslovforhandlingerne, og det meddelte vi under debatten i Folketinget, så ministeren ved, at det var et af vore forbehold i forbindelse med finansloven. Vi synes, det er helt fint, at vi i udvalget får gennemgået forslaget og får en drøftelse med regeringen om det, hvis der er nogle praktiske ting. Hvis ikke der kommer meget gode argumenter på bordet fra regeringens side – og jeg mener meget gode argumenter – og hvis dette forslag kommer til afstemning, agter CD bestemt at støtte det, og det har vi sagt højt og tydeligt.

Jeg synes, det er en lidt skæv debat. Der ligger som undertone – den var der i 1970, men den er lidt på vej igen – hos flere ordførere: Hvorfor skal vi nu tage dette spørgsmål op

[Duetoff]

igen, og hvorfor skal tjenestemænd nu have det sådan og sådan?

For CD er tjenestemandspensionen ikke en straf til folk. For CD er tjenestemandspensionen bestemt en belønning. Vi opfattede tjenestemandspensionen som betaling for, at tjenestemænd fik pålagt forskellige krav, f.eks. at man ikke måtte strejke, at man skulle være loyal i mange, mange vanskelige situationer. Det skulle være folk, man bare kunne regne med fungerede, hvor man på det almindelige arbejdsmarked kunne komme i kampe osv.

Den betaling vil vi stadig væk gerne være med til at give tjenestemænd, men vi vil gerne markere, at det godt kan være, at vi skal tage tjenestemandsbegrebet op til diskussion i den forstand, at vi måske i dag har for mange tjenestemænd. Det kan da godt være. Til gengæld har vi dem måske ikke de rigtige steder. Der er måske områder som transportområdet og andre steder, hvor vi skal sikre, at der er tjenestemænd ansat. Nu er det snart passé, fordi vi får Storebæltsbroen, men jeg kan da huske i sin tid, når vi fik strejker på færgerne på Storebælt, at jeg tænkte på, om man ikke på det tidspunkt burde have overvejet, om nogle af de folk, der faktisk strejkede og lammede færgedriften, og som ikke var tjenestemænd, burde have været det for at sikre, at en sådan funktion fungerede. Vi kan godt tage den generelle holdning og indstilling til tjenestemænd op til diskussion. Men i den diskussion vil CD også sige, at hvis vi kræver noget specielt af tjenestemænd, må de også have betaling for det. Her opfatter vi bestemt denne pensionsrettighed som et af deres privilegier, som så ikke skal udsuges på anden måde.

Nu har meldingen været så klar, at ministeren ikke kan være i tvivl om, hvor vore stemmer vil ligge, men jeg undrer mig lidt over – men vi kan kigge på det igen i udvalget – at ministeren i dag siger, at Socialdemokratiets forslag om en ændring af samordningsfradraget vil føre til, at nogle får en højere pension, end de havde løn som aktive. Jeg står her med et notat fra Socialministeriets 1. kontor fra den 23. september 1987 om samordningsfradraget, hvori der bl.a. står:

»Det er således ikke tilfældet mere, at pensionen uden samordningsfradrag vil overstige lønnen i aktiv tjeneste, men jo længere man kommer ned i lønrammerne, desto nærmere vil

det være. Forskellen vil således kun være 17.000 kr. for postbudet.«

Her ligger der altså et notat fra Socialministeriet, der siger det modsatte af, hvad finansministeren siger i dag. Det er da lidt spændende, for så vidt jeg husker, var finansministeren også minister i den regering. Så lad os nu se i udvalget, om det var den daværende socialminister og det socialministerium dengang, der havde ret, eller det var finansministeren. Der er i alt fald åbenbart forskellige vurderinger af sagen.

(Kort bemærkning).

Ahlmann-Ohlsen (KF):

Jeg vil blot sige til CD's ordfører, at Det Konservative Folkeparti er fuldstændig enig med Centrum-Demokraterne i den opsigtsvækkende melding, som CD kom med her fra Folketingets talerstol, nemlig at tjenestemandspension ikke er nogen straf, men en belønning.

Lone Dybkjær (RV):

I anledning af den sidste bemærkning vil jeg sige, at jeg ser den som en del af aftalesystemet. På linje med så mange andre aftaler indgår tjenestemandspensionen som en del af lønandelen.

Når det er sagt, vil jeg i tilknytning til Centrum-Demokraternes ordfører sige, at CD skal have meget gode argumenter for ikke at støtte dette forslag. Det er interessant, at et argument som, at det f.eks. koster så og så meget, ikke er et argument.

Men om det socialdemokratiske forslag vil jeg sige, at vi er enige i, at der her er et problem, og vi er også enige i, at det er et problem, der skal løses. Vi synes, at finansministeren var positiv i sin holdning over for løsningen af det. Det Radikale Venstre har også ønsket at løse det, men vi ønsker naturligvis også at løse det i sammenhæng med den almindelige økonomiske ramme og med overenskomsterne, som det sådan set har været en del af.

Vi ser frem til et konstruktivt udvalgsarbejde. Jeg skal ikke her kaste mig ud i en stor diskussion om tjenestemænd. Jeg synes, det er en udmærket form. Jeg synes ikke, det er det, der er til debat, men et reelt problem, der er opstået om samordningsfradraget, som vi skal prøve på at tage stilling til, og som vi skal se at få løst både under hensyntagen til, at det har været en

[Lone Dybkjær]

del af overenskomsterne, og under hensyntagen til finanskassen.

Glønborg (KRF):

Også fra Kristeligt Folkepartis side skal det erkendes, at vi her står med et relevant problem for nogle mennesker, og også, at problemet er størst for folk i de lavere lønrammer i tjenestemandssystemet.

Der er heller ingen tvivl om, at alle, der har lavet aftaler om løn- og ansættelsesforhold, både fra det offentlige side, altså som arbejdsgiver, og i de faglige organisationer inden for tjenestemandsrækkerne, har vidst, hvordan det hang sammen. Man har også vidst, når man fastsatte reglerne for udbetaling af folkepension, hvordan det hang sammen.

Det er også en kendsgerning, at samfundet har siksakket lidt igennem årene omkring holdningen til samspillet imellem folkepensioner og tjenestemandspensioner, fordi man har haft et specielt folkepensionsbidrag i nogle år, som også tjenestemændene måtte betale. Så vi kan ikke sige, at den sag er klokkeklar og nem at træffe et valg i.

Vi står her i 1991 og kan prøve at repetere historiens gang, og vi kan stille alle de problemer op, vi har, og dem har vi mange af. Vi forsøger overalt at være så retfærdige og rimelige som muligt, og så kan vi spørge: Hvilken prioritering skal det her have i forhold til de muligheder, vi har for at løse alle de problemer, vi har?

Fra Kristeligt Folkepartis side vil vi sige, at problemet om samordningsfradraget – det har vi også tidligere tilkendegivet – vil vi gerne være med til at få løst. Jeg synes, at det er en lidt uheldig løsning, vi er landet på, og som vi står på i øjeblikket; vi vil gerne have det væk, men det er også klart, at det vil være en uretfærdighedshandling over for så mange andre, som har behov for midler fra samfundets store kasse, hvis vi siger: O.k., det ordner vi fra næste januar. For så koster det uhyggelig mange penge. Derfor må vi tage det over en årrække. Vi må begynde fra en rimelig ende af.

Fra Kristeligt Folkepartis side skal der ikke være nogen tvivl om, at vi synes, at man med dette forslag har fundet det rigtige sted at begynde, fordi det netop drejer sig om folk i de laveste lønrammer. Derfor kan vi sige, at vi har en positiv holdning til forslaget, men vi har også et ansvarsbevidst kig på statens og kommu-

nernes finanser. Da vi altså må konstatere, at der er nogen uenighed om, hvor meget det koster, og tilsyneladende også lidt uenighed om behovet, vil vi sige, at vi vil se på det i udvalget, og så vil vi vurdere, hvad det koster. Når vi har fået de tilstrækkelige oplysninger, vil vi beslutte os til, i hvilken takt tidsmæssigt og kronemæssigt vi vil være med til at løse det her problem.

Bakholt (S):

Allerførst vil jeg gerne sige tak for en generelt meget positiv holdning til det forslag, vi har fremsat. En særlig tak skal gælde SF, CD og Kristeligt Folkeparti, som var meget positive over for forslaget, men der var også positive meldinger fra regeringen, finansministeren og regeringspartierne, som jeg godt vil takke for.

Jeg synes, at det er glædeligt, at der er så stor forståelse for, at tiden er inde til, at vi begynder at få gennemført nogle ændringer på disse områder. Der er jo sket meget siden 1969, da dette blev aftalt. Vi har været igennem en fantastisk udvikling siden, og derfor er det kommet dertil, at den ordning, vi har med samordningsfradraget i dag, er uforståelig og ikke længere rimelig. Vi skal bare finde en fornuftig måde, som vi kan begynde at aftrappe det på, og så skal vi diskutere, hvilke løsningsmuligheder og modeller der er.

Finansministeren sagde i sit indlæg, at det bør klares ved overenskomstforhandlinger osv. Jeg skal ikke udelukke en løsning ad overenskomstforhandlingens vej, bestemt ikke, men jeg vil godt pointere, at vi intet har i reglerne om samordningsfradraget, uden at det har været forhandlet ved overenskomstforhandlinger. Vi lavede en ganske betydelig ændring i 1986, tror jeg det var, om de sociale pensioner, som nu er væk, og det var ikke forhandlet ved overenskomstforhandlinger.

Så er der spørgsmålet om provenu. Jeg skal ikke påstå, at de tal, vi har sat op i vores forslag, er 100 procent korrekte. Det er meget svært at gøre op eksakt, hvad det vil komme til at koste, men vi har gjort det så godt, som vi overhovedet kunne. Jeg er meget forbavset over i dag, at finansministeren siger, at det koster 150 mio. kr., for det er ikke så længe siden, måske et par år, at vi fik et notat fra finansministeren i Det Politisk-Økonomiske Udvalg, hvor man angav et tal, der er langt under halvdelen af det tal, som

[Bakholt]

finansministeren fremførte her. Men lad os bruge udvalgsarbejdet til at få undersøgt nærmere, hvad det faktisk kommer til at koste, for vi er også interesserede i at vide, hvad det eksakt er. Vi er positivt indstillet over for at få det undersøgt så godt som overhovedet muligt, men jeg vil godt sige, at jeg ikke tror, at vi har ramt helt galt, når vi har anført det beløb, vi har her.

Jeg glæder mig til, at vi får et godt udvalgsarbejde om disse ting. Der er mange problemer vedrørende samordningsfradraget, som jeg også føler – efter den debat, vi har haft i dag – trænger til at belyses. Jeg tror, at med de meldinger, der er kommet fra de fleste af Folketingets partier, bortset fra Fremskridtspartiet, skal vi nok kunne finde en fornuftig løsning og få startet en fornuftig videreudvikling af dette samordningsfradrag, så vi når dertil, at vi kan begynde at få det reduceret.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Nu hev hr. Bakholt den næsten hjem i sidste øjeblik, for jeg noterede nemlig, at hr. Bakholt med stor omhu undlod at nævne, at Det Radikale Venstre faktisk også havde været positive over for at løse samordningsproblemet. Her til allersidst fik hr. Bakholt så sagt: »alle partier undtagen Fremskridtspartiet«, og så er vi jo pludselig kommet med ind i billedet. Men en nøje gennemgang af, hvad hr. Bakholt sagde, viser, at hr. Bakholt snakkede om SF og CD og Kristeligt Folkeparti og regeringspartierne, men ikke om Det Radikale Venstre, som faktisk også udtrykte en positiv holdning over for forslaget. Dette være sagt af hensyn til, at der ikke skal opstå nogen myter om Det Radikale Venstres holdning til at få løst dette problem.

(Kort bemærkning).

Bakholt (S):

Jeg er ked af, at jeg har glemt at sige, at Det Radikale Venstre også var positive over for forslaget. Der var måske en gradsforskel. Det var derfor, jeg i særlig grad fremhævede SF og CD, men jeg var godt klar over, at Det Radikale Venstre var positivt; sådan fornemmede og sådan forstod jeg det. Det vil jeg godt give udtryk for og sige tak for.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Det er strengt taget ikke min stil at tage denne slags diskussioner, men nu siger hr. Bakholt, at hr. Bakholt særligt fremhævede CD og SF. Nej, hr. Bakholt fremhævede særligt CD, SF og Kristeligt Folkeparti og undlod Det Radikale Venstre. Kristeligt Folkeparti havde nemlig også nogle økonomiske betragtninger på linje med Det Radikale Venstres, bliver jeg nødt til at sige. Det er det, der gjorde, at det var sådan en lidt ejendommelig svartale i den sammenhæng, og det er ikke så meget, fordi jeg gider slås så meget med hr. Bakholt om det, men for at være sikker på, at der ikke er nogen myter. Kristeligt Folkeparti og jeg havde forskelligt ordvalg om det, men vi havde én ting tilfælles, nemlig at vi begge mente, at vi er nødt til at se på statsfinanserne også, i det øjeblik det her udløser statsfinansielle penge, for så er vi nødt til at se det som et led i finansloven. Det er jo noget, vi har tilfælles med Kristeligt Folkeparti. Derved var meldingerne – bortset fra, at Kristeligt Folkeparti taler smukkere end Det Radikale Venstre i enhver sammenhæng – substantielt ens.

Finansministeren (Henning Dyremose):

Jeg havde også noteret mig de meget præcise meldinger fra både regeringspartierne og Kristeligt Folkeparti og Det Radikale Venstre, som viste en positiv vilje til at kigge på det, men også en klar markering af, at vi har underskud på statsbudgettet, og at vi har behov for en stram udgiftspolitik. Der er derfor ikke plads til bare at bevilge nye udgifter uden at skaffe finansiering.

Jeg kan bekræfte, at CD har taget forbehold over for denne sag i forbindelse med finanslovforhandlingerne, men jeg har da den formodning, at når vi så skal til at lave næste finanslov, er CD at finde blandt de partier, som vil være med til at spare andre steder, hvis der kommer merudgifter her, ud fra et ønske om, at der skal fastholdes en stram offentlig udgiftspolitik.

Hr. Bakholt glemte at svare på den del af debatten. Hr. Bakholt sagde, at han gerne ville være med til at undersøge, hvor meget det koster. Jeg stillede faktisk forslagsstillerne det spørgsmål: Hvor kommer pengene fra? Skal det finansieres, eller skal der bare bevilges offentlige udgifter uden finansiering? Det er ret

[Finansministeren]

afgørende, fordi Socialdemokratiet i den offentlige debat og under finanslovdebatter prøver på at lade, som om det fører en meget ansvarlig udgiftspolitik, men så må man også vise det, når man kommer med sine egne konkrete forslag.

Hr. Helge Sander spurgte, hvorfor regeringens forslag overhovedet skulle i folketings-salen, når det var overenskomststof. Det er jo sådan, at mange af de ting, der laves ved overenskomster, må gennemføres ved lov. Sådan var det, da man oprindeligt indførte samordningsfradraget. Det blev lavet ved overenskomst og måtte gennemføres ved lov. Det er en del af tjenestemandspensionssystemet, og derfor skal de aftaler, jeg på dette område har indgået med CFU under overenskomstforhandlingerne, til behandling i Folketinget, fordi de kræver en ændring af tjenestemandspensionsloven.

Jeg håber på, at regeringens lovforslag kan være klar lige før påske, men ellers vil det være klar lige efter påske, sådan at vi kan komme til at se behandlingen af dette lovforslag og regeringens lovforslag som en helhed. Jeg er nemlig enig med fru Lilli Gyldenkilde i, at vi trænger til at få klarlagt de forskellige ordningers virkninger for de forskellige grupper, og vi har derfor i Finansministeriet sat et kulegravningsarbejde i gang med henblik på at kunne lave en mere samlet fremstilling af det, sådan at vi er sikre på, at det er den rigtige prioritering, der bliver givet til løsningen af disse problemer.

Så havde hr. Duetoft et notat af 1987 fra Socialministeriet. Jeg har et notat fra Administrations- og Personaledepartementets 3. kontor fra 11. marts 1991 med henblik på de oplysninger, jeg skulle give her i Folketinget i dag. Der står faktisk den oplysning om, at der for visse grupper kan være en dækning på over 100 pct., når vi snakker efter skat og bolig. Jeg håber sandelig, at denne helt aktuelle oplysning fra et af mine kontorer, som har ansvaret for området, er korrekt, for ellers har jeg jo vildledt Folketinget, og det ville jeg være meget ked af hvis jeg havde. Jeg håber, vi kan skaffe dokumentation for, at dette aktuelle notat har de rigtige oplysninger og ikke oplysningerne fra det fire år gamle notat fra Socialministeriet.

Men ellers ligger det jo i kortene, at vi må prøve at se på tingene i sammenhæng, vi må se på, hvad der er aftalt i overenskomsterne, vi må se på de økonomiske rammer, og så tror jeg, det

er rigtigt, at dette problem må løses over en række overenskomstperioder, bid for bid i den rigtige rækkefølge, baseret på det finansierede og baseret på det drøftede ved overenskomsterne.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Jeg håber da bestemt også for finansministeren, at finansministerens notat er rigtigt. Jeg undrer mig bare over, hvad der skulle være sket siden 1987 frem til i dag, der gør, at det daværende socialministerielle notat er blevet uaktuelt i dag. Derfor bliver det spændende i udvalget ligesom at spille poker og se, hvem der sidder med esserne på det tidspunkt, om det er det daværende socialministerium eller det nuværende finansministerium.

Jeg gik egentlig herop, fordi der ligesom har været en undertone af, at CD godt nok er med i finansloven, men er sådan nogle underlige økonomisk uforsigtige nogle. Jeg vil gerne bede ministeren bekræfte, at man på intet tidspunkt har været i en situation, hvor CD stillede krav til finansloven, som vi ikke også ville være med til at dække ind. Den bekræftelse har jeg lidt behov for, både efter fru Lone Dybkjærs bemærkninger og bestemt også efter, at ministeren siger, at nu håber ministeren, at CD ved de kommende finanslovforhandlinger vil være med til at dække disse merudgifter ind. Jeg mindes ikke, at vi under de finanslovforhandlinger, vi har haft, på noget tidspunkt ikke har været villige til at dække de udgifter, vi pegede på, ind.

Så vil jeg i øvrigt godt sige – jeg vender igen tilbage til finanslovforhandlingerne – at det undrer mig lidt, at dette problems størrelse, vel et sted mellem 15 og 150 mio. kr., skal blive regeringens hovedargument for, at man af økonomiske grunde ikke kan gennemføre det. Under finanslovforhandlingerne tog man sig ikke af 50 mio. kr. hist og 50 mio. kr. her – med fuld ret i betragtning af et underskud på 30 mia. kr. Derfor er det vel nogenlunde ligegyldigt, om dette drejer sig om 30 mio. kr. eller 50 mio. kr. Jeg forstår ikke, at man vil lægge så megen vægt på det argument netop nu, hvor vi kender skønnet i finanslovmeknikken.

Efter min opfattelse bruger en række partier i dag økonomien som en sovepude og til at kunne stille sig op på talerstolen og sige: Vi vil så gerne, men uh, vi har ikke råd! Det har man

[Duetoft]

sagt i de sidste mange år, og det er derfor, at i alt fald nogle ude i landet er ved at være dødrætte af at høre på den argumentation.

Finansministeren (Henning Dyremose):

Jeg vil gerne sige, at det er absolut nødvendigt, hvis man skal føre den udgiftspolitik, som er nødvendig af hensyn til landets økonomi, at man behårdt bruger det udgiftspolitiske måltal som et styringsinstrument. Og i det omfang vi bevilgede ekstra penge under finanslovdiskussionen, skaffede vi dem jo også, hr. Duetoft, og det var netop det, der var pointen, at i det omfang vi måtte give indrømmelser på nogle punkter, skaffede vi sammen med de samme partier pengene et andet sted, sådan at det udgiftspolitiske måltal blev holdt.

Det var netop den bekræftelse, hr. Duetoft bad mig om at give, og den giver jeg fuldt og helt. Hvis jeg har udtrykt mig sådan, at det kunne misforstås, beklager jeg det. Der er ingen som helst tvivl om, at i de finanslovforhandlinger, vi har haft, har CD været med til at anvise betaling for de ting, der er blevet bevilget, fuldt og helt. Det var også derfor, at jeg udtrykte forventning om, at det ville CD være med til næste år, således at finansieringen af dette lovforslag i givet fald, hvis det bliver gennemført, også bliver dækket, og at CD vil medvirke til det. Det var faktisk en positiv forventning baseret på de hidtidige erfaringer.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

9) Første behandling af lovforslag nr. L 155:

Forslag til lov om uddannelse af pædagoger.

Af undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder).

(Fremsat 6/3 91).

Lovforslaget sattes til forhandling.

*Forhandling***Else Marie Mortensen (S):**

Da Socialdemokratiets ordfører for forslaget til lov om uddannelse af pædagoger, hr. Frank Jensen, desværre er gået inde i Nordjylland, er det blevet min opgave at holde ordførertalen, som hr. Frank Jensen har forfattet på Socialdemokratiets vegne.

SU-udgifterne til de enkelte uddannelser er åbenbart blevet hele det omdrejningspunkt, som den nuværende undervisningsministers uddannelsespolitiske tænkning drejer sig om. De uddannelsespolitiske reformer bygger ikke længere på kvalitative vurderinger af uddannelsernes indhold og formål, men derimod på SU-udgifternes omfang. Dette fænomen så vi ved tilblivelsen af den nye markedsøkonomiuddannelse, og det skinner klart og tydeligt igennem, at undervisningsministerens interesse i forbindelse med tilblivelsen af det foreliggende lovforslag er den afledte besparelse på samlet 50 mio. kr., vi ser i SU-sammenhæng.

Det er brandærgerligt, fordi denne unode i undervisningsministerens adfærd, som er blevet smuglet ind i uddannelsesplanlægningen, overskygger de i øvrigt konstruktive og perspektivrige forandringer, som blev resultatet af Eva Caspersen-udvalgets arbejde. Æren for resultatet er ikke ministerens, der med udvalgets meget snævre sammensætning af kommissoriet stort set havde lagt gift ud, inden betænkningen om en fælles pædagoguddannelse havde set dagens lys. På trods af disse helt utålelige forhold vil Socialdemokratiet søge at holde fast i de principielle uddannelsespolitiske perspektiver i behandlingen af lovforslaget, sådan som det nu ligger på Folketingets bord.

Ideen om en sammenlægning af de tre nuværende pædagoguddannelser til en fælles uddannelse med udvidelse af studietiden er ikke af ny dato for os. Vi har også tidligere i Socialdemokratiet været meget optaget af tanken, vi har debatteret den gennem de sidste 20 år med jævne mellemrum.

Vi er meget enige med udvalget i, at den fælles uddannelse vil øge fleksibiliteten og den omstillingsparathed, som vi finder er nødven-